

ЗАЩО „КАКЪ“?

КОЛЪО СЕ ЗАПОЗНАВА СЪ ЗЕМНАТА ПОВЪРХНОСТ

— ТАТКО, азъ и днесъ ида при тебе съ купчина въпроси.

— Е, казвай, — какви сж тия въпроси?

— Мама ми подари една книжка, въ която се описва едно пъкѣшествие. Четохъ я съ наслада. Четохъ я, но не можахъ да разбера нѣкои нѣща.

— Хубаво правишъ, момчето ми. Питай, винаги питай, което не разбирашъ. Така ти ще можешъ да разберешъ и най-мжкнитѣ нѣща. — Е, добре, питай сега. Азъ ще те слушамъ и ще ти отговарямъ.

— Преди всичко татко, кажи ми, на какво прилича свѣта?

— Кой свѣтъ?

— А, че цѣлиятъ свѣтъ, кждето живѣятъ люде.

— А, ти искашъ, навѣрно, да питаешъ за земята?

— Да, за земята.

— Земята, или цѣлиятъ свѣтъ, както ти казвашъ, има форма на кълбо. Тя е обла. Прилича на топка, на ябълка или на портукалъ. Съ една дума, на кълбо. Земята се нарича още „земно кълбо“, или „земенъ шаръ“. Ако земята се разрѣже на половина, като ябълка напримѣръ, то половината се казва полушарие. Знаешъ, че кълбото не може изведнажъ да се види отъ всѣкъде. Виждашъ половината. Трѣбва да го завъртишъ, за да видишъ и другата половина. Тѣй и земята я рисуватъ въ две полушария, за да може да се разглежда.

— Татко, а пъкъ азъ мислѣхъ, че земята е плоска като тепсия.

— Тѣй сж мислѣли по-рано всички люде, но следъ това сж разбрали, че земята не е плоска, а обла. И, че едната частъ отъ нея е вода, а другата суша.

— А кое е повече — водата или сушата?

— Водата е повече отъ земната повърхност — сушата.

— А земята навсѣкъде еднаква ли е?

— Не Кълъо, съвсемъ не е еднаква. Има мѣста по земната повърхност, които сж плоски, равни. По-малкитѣ се наричатъ полета, а по-големитѣ равнини. Неравнитѣ пъкъ мѣста се наричатъ могили, хълмове, планини. Планинитѣ сж високи.

— Много ли сж високи?

— Да, много. Има планини до петъ хиляди метра високи. Даже и повече.

— А за водата, какво ще ми кажешъ татко?

— Водата, на нѣкои мѣста е повече, а на други по-малко. Има морета, които заобикалятъ сушата, има рѣки, езера, блата, поточета. . . а най-после има голѣми морета, които събиратъ голѣмо количество вода. Тѣ се наричатъ океани.

— Значи, голѣмо количество вода, събрано на едно мѣсто, се нарича океанъ. . . А какъ се нарича голѣмата частъ отъ земната повърхнина?

— Тя се нарича континентъ или материкъ. Когато пъкъ нѣкоя частъ отъ земята е окръжена съ вода, тази частъ се нарича островъ. Ако пъкъ водата не заобикаля цѣлата суша, а отъ едната страна е пакъ земя, това се нарича полуостровъ.

— Татко, въ книгата, която четохъ, срещнахъ думата провлакъ. Какво е това?

— Когато, Кълъо, две части отъ земната повърхност, се съединяватъ помежду си съ тѣсна ивица земя, то тая тѣсна ивица земя се нарича провлакъ.

— Тамъ още се говори и за проливи. Какво е това проливъ?

— Когато пъкъ две морета или две части отъ едно и сждо море се съединяватъ съ не много голѣма ивица вода, то това мѣсто се нарича проливъ.

— А има ли много проливи по земята?

— Има твърде много. Почти всѣко море има по единъ или два пролива.

— А какво е това каналъ!

— Каналътъ е съвсемъ тѣсна ивица вода, която съединява водитъ на две съседни морета или на две рѣки. Каналитѣ ги правятъ хората. Сами ги прокопаватъ.

— А защо ги прокопаватъ?

— Защо ли? — За по-лесно минаване отъ едно море въ друго. Ето защо, людетѣ прокопаватъ провлачитѣ, които съединяватъ две части отъ земната повърхност — по този начинъ нѣма да обикалятъ, а направо ще минатъ презъ канала.

— Отговори ми още на единъ въпросъ. Какво е това носъ?

— Когато частъ отъ земната повърхнина се вдаде дълбоко въ море — това мѣсто се нарича носъ. Ако ли пъкъ водата е владена навжтре въ земята — образува се заливъ. Заливитѣ сж пригодни за морски пристанища.